

HISTORICKÉ OKENNÍ VÝPLNĚ BAROKNÍCH VIKÝŘŮ VELKOPŘEVORSKÉHO PALÁCE ČP. 485 NA MALÉ STRANĚ V PRAZE

VERONIKA BARTOŠOVÁ — DOROTA HAVLÍKOVÁ

Zkoumání stavebního fondu na historických objektech a možnost ohrožení části uměleckořemeslných prvků přivedla autorky k nutnosti podrobně dokumentovat barokní okenní výplně původních vikýřů z 18. století. Předmětem průzkumu bylo šest výplní se zbytky barokních konstrukcí oken s různou mírou novodobých úprav. V kompletní barokní podobě se dochovala pouze jediná okenní výplň s druhotným zasklením dolních křídel. S velkou pravděpodobností se jedná o okno z rekonstrukce paláce prováděné Bartolomeem Scottim, dendrochronologicky datované krátce po roce 1725. V Praze se jedná o ojedinělý příklad barokních prvků tohoto druhu, v Pražské památkové rezervaci zatím nebylo takové okno podrobně dokumentováno. Na základě dokumentace bude možné rehabilitovat ostatní vikýřová okna Velkopřevorského paláce i obdobně řešené vikýře jiných barokních objektů.

HISTORIC WINDOW PANES OF THE BAROQUE DORMERS AT THE GRAND PRIORY PALACE NO. 485 IN PRAGUE MALÁ STRANA

The research on the historic buildings and the possible threat to art historical features prompted the authors to produce documentation of the Baroque window panes in the original 18th century dormers, namely six panes with remnants of Baroque window constructions and with various degrees of recent alterations. Only a single window pane is preserved in the original Baroque state with later panes in the bottom wings. Most probably this window is from the reconstruction of the palace undertaken by Bartholomew Scotti, dendrochronologically dated to shortly after 1725. This is the first Baroque feature of its kind documented in detail within the Prague Heritage Reserve. This documentation will enable the rehabilitation of other dormer windows of The Grand Priory Palace as well as similar dormers of other Baroque buildings.

Klíčová slova — Praha — Malá Strana — barokní okno — vikýř — metodika dokumentace — datace

Key words — Prague-Lesser Town — Baroque window — dormer — documentation methodology — dating

Práce vznikla v rámci výzkumného úkolu „Výzkum nemovitých památek v ČR. Aktuální metodické otázky průzkumu a dokumentace, ohrožené druhy památek a jejich vybrané exempláře“. Za nejohroženější skupinu jsou považovány truhlářské prvky fasád, vzhledem k trvanlivosti materiálu, z něhož jsou vyrobeny a z důvodu dnešních vysokých nároků na jejich tepelně

Obr. 1. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Pohled na zahradní průčelí paláce s dokumentovanými původními barokními vikýři (foto P. Havlík, 2013).

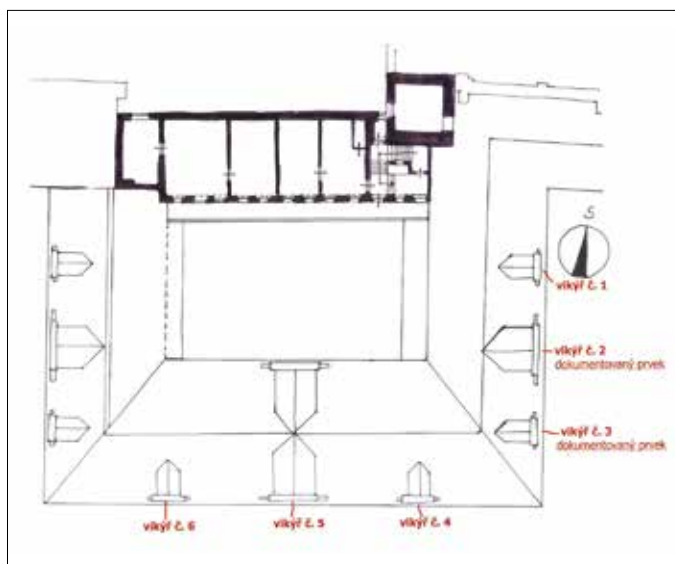
izolační vlastnosti. Tyto prvky často tvoří výplně otvorů, jsou snadno odstranitelné, proto lze předpokládat vyšší riziko jejich likvidace. Dlouhodobá absence údržby a obnovy povrchové vrstvy vede často ke špatnému stavu zejména dolních partií (okapničky, parapety, dolní část klapačky). Z důvodu této lokální poruchy a odmítavému postoji truhlářů k provádění oprav, dochází v současnosti k nadměrné výměně dřevěných výplní fasád historických objektů. Narůstající tlak investorů a stavebních firem na výměnu oken a osazování nových standardních výplní s izolačním dvojsklem se postupně mění vzhled a řemeslnou kvalitu výplňových prvků fasád.

Popis a stavební historie paláce

Velice hodnotným objektem s početnou výbavou autentických umělecko-řemeslných prvků je Velkopřevorský palác na Malé Straně v Praze (obr. 1), sídlo řádu maltézských rytířů. V těsné blízkosti kostela Panny Marie pod řetězem byl na jedné straně postaven palác a na druhé budovy převorství s konventem čp. 287. Areál všech tří staveb vznikl v místech středověkého předchůdce, komendy johanitů, založené roku 1158. Rozsáhlé zbytky románských kvádříkových zdí tvoří jádro dnešního paláce. Velkoryse založená budova zřejmě prošla jen menšími gotickými úpravami, které lze předpokládat po požáru v roce 1420 a znovu po 1503. Významnější pak byla renesanční přestavba z doby před 1610. Na raně barokních úpravách se podílel Carlo Lurago, další změny proběhly na počátku 18. století, ale stavební sjednocení celé budovy a dnešní vzhled je výsledkem renovace provedené Bartolomeem Scottim po roce 1725 (VLČEK 1999).

Čtyřkřídlá budova velkopřevorství vymezuje čtvercové nádvoří má palácovou, nikoliv klášterní dispozici. Z východní strany směrem k Čertovce a velkopřevorskému mlýnu náleží k pa-

Obr. 2. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Půdorys podkroví (dle Muk 1964 překreslila V. Bartošová, 2012).

láci uzavřená barokní zahrada přístupná z nádvoří sala terrenou.

Čistota vrcholně barokní architektury byla narušena v 19. století výstavbou pavlačí na východním, severním a jižním dvorním průčelí, s vybudováním vstupů do jednotlivých sálů a osazením vnějších oken do okenních otvorů fasád. Z tohoto období pochází i prosklené dveře vstupů z průjezdů na schodiště a dveře sala terreny.

Všechna křídla paláce jsou zastřešená sedlovými střechami se zvalbenými náro-

žími a s historickými krovky, které jsou pokryté prejzy. Osvětlení půdních prostor každého křídla zabezpečují tři zděné sedlové vikýře s výraznými barokními štíty (obr. 2). Dendrochronologické datování (KYNCL 2011) potvrdilo a upřesnilo předpoklady o stáří jednotlivých úseků krovové soustavy.

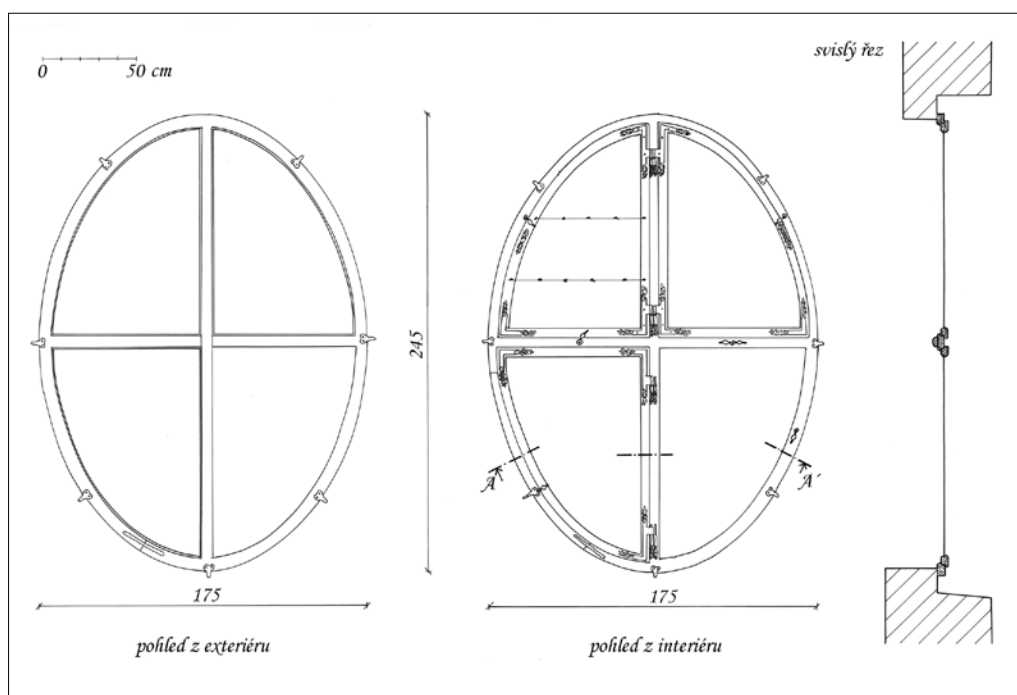
Historie krovů a vikýřů východního a jižního křídla

Předmětem průzkumu bylo šest vikýřů se zbytky barokních konstrukcí oken s různou mírou novodobých úprav, jež se dochovaly pouze ve východním a jižním křídle. U ostatních vikýřů došlo ve 20. století k celkové výměně výplní okenních otvorů. Krov východního křídla s ranou variantou ležaté stolice je renesančního původu (datace 1570–1573). V barokní době (1725–1726) byl renesanční krov upraven, v souvislosti s úpravou korunních říms byl zkrácen o cca 50 cm, hřeben střechy snížen na dnešní úroveň a na východní stranu střechy byly doplněny tři vikýře a námětky (BLÁHA 2011; KYNCL 2011). Na renesanční krov navazuje na jihovýchodním nároží paláce velmi úsporná hambalková konstrukce, datovaná stejně jako úprava barokních vikýřů východního křídla. Vikýře jsou dvou velikostí, rozměrný vikýř na střední ose je doplněn dvěma stejnými menšími

po stranách. Ve všech šesti vikýřích jsou zachovány oválné barokní do oblouku sesazované okenní rámy s pevným křížem s oblounem. V kompletně zachované autentické barokní podobě se všemi okenními křídly včetně kování se dochovala pouze okenní výplň jižního vikýře východního křídla s orientací do zahrady (označená ve výkresech jako vikýř č. 3), a to s mladším zasklením dolních křídel. Okenní rámy výplní ostatních vikýřů byly v minulosti různě upravovány, proto se liší i míra zachování původních vlysů. Jedná se o velice hodnotný a v Praze ojedinělý soubor barokních vikýřových oken zachovaných in situ, místy i s pozůstatky původního zasklení a autentického kování. V Pražské památkové rezervaci zatím nebylo okno tohoto druhu podrobně dokumentováno. Na základě zpracované dokumentace bude možné rehabilitovat ostatní vikýřová okna Velkopřevorského paláce. Krov není využíván, proto na barokní výplně okenních otvorů nejsou kladeny současné tepelně izolační nároky. Lze tedy předpokládat, že hodnotná vikýřová okna zůstanou zachována i nadále a budou dotvářet střešní krajinu Malé Strany v blízkosti Karlova mostu jako jeden z autentických prvků.

Dokumentace okenních výplní

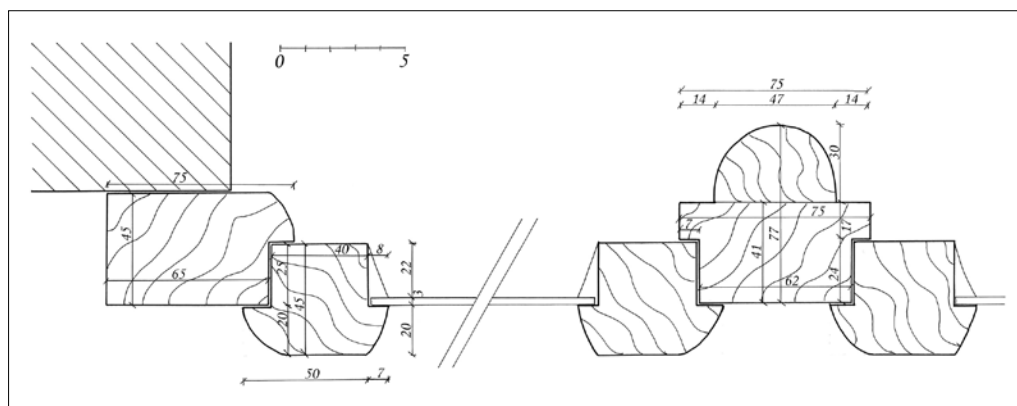
Pro podrobnou dokumentaci autorky tohoto příspěvku vybraly jednu okenní výplň z každého typu vikýře, okno prostředního velkého vikýře východního křídla s lepším přístupem než v jižním křídle (obr. 3–5) a zmíněné kompletně zachovalé barokní okno jižního vikýře stejného křídla pro jeho autentickou a historickou hodnotu (obr. 6–13). Oba prvky jsou tedy situovány v části východního křídla orientované do zahrady, dochovaný stav zbývajících čtyř oken byl zachycen formou zjednodušené dokumentace.

Obr. 3. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Pohled na rám a svislý řez barokní vikýřovou okenní výplní č. 2 (kresba J. Červinková, 2013).

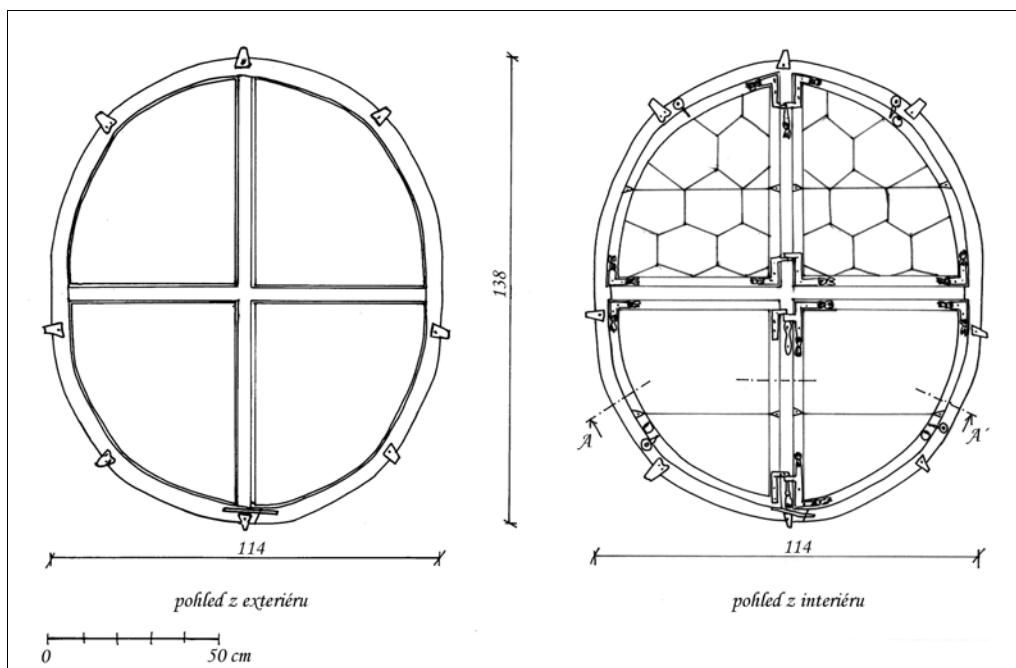

Obr. 4. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Pohled na barokní vikýřové okno č. 2 z interiéru (foto P. Havlík, 2013).

Obr. 5. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Charakteristické detaily okna, vodorovný řez rámem, okenními křídly a pevným sloupkem, původně v měřítku 1 : 1 (kresba J. Červinková, 2013).

Obr. 6. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Pohled na rám barokní vikýřové okenní výplně č. 3 (kresba V. Bartošová, 2013).

Obě okenní výplně mají stejnou konstrukci svislého do oblouku sesazovaného dubového oválného rámu vyztuženého pevným křížem s oblounovým profilem z vnější strany (obr. 14), liší se pouze velikostí. Obdobně jsou řešena i barokní okna dvorních fasád a fasády do zahrady (HAVLÍKOVÁ/BARTOŠOVÁ/CHALOUPKA 2012). Celkový rozměr většího okna je 175 × 245 cm, menšího 114 × 138 cm. Okenní rámy jsou vyrobeny z profilů rozměru 75/45 mm a vlysy okenních křídel 50/45 mm. V každé čtvrtině oválného rámu je osazeno dovnitř otvíravé okenní křídlo, uchycené dvěma zdvojenými vrchními kovanými rohovníkovými zdobnými závěsy na pevný sloupek kříže. Rámy křídel jsou ztuženy zdobnými kovanými rohovníky. Závěs dolního levého křídla většího okna je poškozen, došlo k ulomení zdobného konce. Zavírání umožňuje vždy jeden plochý půlobrtlík, otvírání kroužek se zdobným štítkem ve tvaru čtyřlístku. Oválný okenní rám je přichycen osmi kovanými lavičníky. Profilace vlysů oválných rámu i vlysů okenních křídel je obdobná s jednoduchým zaoblením vnějších hran. V horních křídlech lépe dochovaného menšího okna je původní barokní zasklení šestiúhelníky do oliva se ztužujícími železnými pásky. Zasklení je osazeno do drážky. V dolních křídlech lze nalézt už jen vodorovné ztužující pásky jako pozůstatek konstrukce barokního zasklení stejného provedení. Zasklení dolních okenních křídel menšího okna a všech křídel větší okenní výplně je dodatečné, do polodrážky s kytem.

Prvky byly fotograficky zdokumentovány. Na místě byla na milimetrový papír vyhotovena skica, z níž byl zpracován výkres okenního rámu a celkového pohledu na okno z vnitřní strany v měřítku 1 : 10 a nákresy detailů profilací jednotlivých prvků – sloupku, okenního rámu a rámu okenního křídla v měřítku 1 : 1. Základní rozměry byly měřeny skládacím metrem, profilace jednotlivých prvků posuvným měřítkem – šuplerou s přesností na 0,1 cm. Nakonec byl na vnější straně okenního rámu odebrán vzorek pro stratigrafický průzkum s cílem identifikovat nejstarší povrchovou úpravu a barevnost okna. Vzorek byl vyhodnocen Ing. Petrem Kunešem v technologické laboratoři Národního památkového ústavu, generálního ředitelství.

Stratigrafický a dendrochronologický průzkum

Okna jsou natřena světlejším podkladovým nátěrem okrově červené barvy a hnědočerveným vrchním nátěrem, oba nátěry jsou novější a byly nanášeny zřejmě bezprostředně po sobě. Stejný nález byl učiněn na dvou nezávislých fragmentech vzorku odebraného na vnější straně oválného barokního okenního rámu, kde mohlo vzhledem k účinkům povětrnosti dojít snáze k degradaci a následnému zániku barokní povrchové vrstvy (Ing. Petr Kuneš, technologická laboratoř Národního památkového ústavu, generálního ředitelství, květen 2013). Předpoklad, že dubové okenní výplně byly prezentovány v přírodní podobě, maximálně s voskovaným povrchem, se stratigrafickým průzkumem nepodařilo potvrdit.

Obr. 7. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Pohled na barokní vikýřové okno č. 3 z krovu (foto P. Havlík, 2013).

Ve snaze datovat okenní výplně byl proveden dendrochronologický průzkum okenního rámu (KYNCL 2013). Vzhledem k profilu prvku a nedostačujícímu počtu letokruhů se nepodařilo datovat letokruhovou křivku dubového rámu. Další dva vzorky byly odebrány z konstrukce sedlového jižního vikýře východního křídla. Průzkum prokázal, že nosný trám byl zhotoven ze smrku pokáceného v letech 1725–1726. Vazný trám krovu vikýře z borovice pokácené někdy po roce 1713. Lze předpokládat, že okenní výplně byly osazeny bezprostředně po realizaci vikýřů, tedy v letech 1725–1726 a jsou součástí renovace provedené Bartolomeem Scottim po roce 1725 (VLČEK 1999, 558–561).

Obr. 8. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Pohled na barokní vikýřové okno č. 3 z exteriéru (foto P. Havlík, 2013).

③

ZJEDNODUŠENÁ DOKUMENTACE HISTORICKÉ VÝPLNĚ OKENNÍHO OTVORU:
dřevěné/kovové/žaluziové
jednoduchého okna/vnitřního-vnějšího okna dvojitého okna
okenice

Předpokládaná datace: 1. polovina 18. století
Místo (okres): Praha - Malá Strana
Objekt: čp. 485/III.
Budova, případně její část: východní křídlo
Podlaží: II. patro Orientace fasády: západ Pořadí okna při pohledu zvenčí: 1. zleva
Počet obdobných oken (okenic) v daném objektu: 3
Technický stav: zachováno, seschlá výška
Poznámka: Kompletně zachované barokní okno

Zpracoval: Havlíková, Bartošová Dne: 8. 11. 2012 Podpis: [signature]

Schéma (pohled)

Šířka x výška (v cm): 104 x 128 ostění: kamenné/cihelné/dřevěné/tesané/omítané/rezné
Okno jednoduché: dovnitř/otvíravé/nasazovací/posuvné/ncotvíravé
Vnitřní/vnější/okno dvojitého okna: dovnitř a ven/otvíravého/dovnitř/otvíravého/
Okenice: vnitřní/vnější/plná/skládací/s žaluziemi/
Hlavní konstrukční materiál:
měkké/tvrdé/dřevo/kované/válcované/ocelové pásy/
Zasklení:
do olověných lišt/se ztužujícími pásky (svislými, vodorovnými)/do drážky (bez kyty)/do polodrážky/s kytem/s
dřevěnou lištou/s dekorativním vzorem/s figurální výzdobou/
Sklo foukané/lité/ploché/terčíky/šestihrany/kruhy/obdélníky/barevné/
Kování:
Závěsy - vrchní/kované/rohovníkové/zdobené/cínované/se zadlab. křídly/kuželkové/
Uzavírací - obrtlíky/zástrčky/kované/stočené/ploché/cínované/sériově vyrobené/
- rozvory/otočné tyče/s klikami kovanými/mosaznými/ podloženými štítkem
Ovládací - kroužky/knoflíky/kované/cínované/mosazné/sériově vyrobené/podložené štítkem/
Ztužující - rohovníky nespojené se závěsy/křížové/kované/cínované/zdobené/sériově vyrobené/
Dochovaná úprava povrchu:
Holé dřevo/Barevný odstín nátěru - vrchního barokní
- dalších vrstev (shora)

Na dalších stránkách: Skici - celkový pohled (u větších oken případně jen část) - lze nahradit kvalitní fotografií
- charakteristické detaily (např. řez poutcem, klapačkou, rámem křídla, příčl) + fotografie
- kování (pohled - lze nahradit kvalitní fotografií)

Obr. 9. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Evidenční list zjednodušené dokumentace historické vikýřové výplně okenního otvoru č. 3 (repro D. Havlíková, 2013).

Závěr

Dokumentované barokní vikýřové a okenní výplně kláštera tvoří z pohledu současné památkové péče poměrně unikátní a kompaktní celek. Jedná se o elementární součást architektury objektu, která dotváří dnes již ojedinělý celek této památky, jenž je bezpodmínečně nutno zachovat pro možné poznání dalších generací.

Obr. 10. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Detail vikýřové výplně č. 3 – spodní rám s křídly, pohled z interiéru (foto V. Bartošová, 2013).

Obr. 11. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Detail vikýřové výplně č. 3 – zdobené rohovníkové závěsy, pohled z interiéru (foto P. Havlík, 2013).

Obr. 12. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Detail vikýřové výplně č. 3 – rám s půlobtíčkem, pohled z interiéru (foto P. Havlík, 2013).

Obr. 13. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Detail vikýřové výplně č. 3 – ozdobné zakončení rohovníkového závěsu (foto V. Bartošová, 2013).

LITERATURA A PRAMENY

- BLÁHA 2011 — Jiří BLÁHA: Praha-Malá Strana čp. 485, Velkopřevorský palác, krovy nad východním, jižním a západním křídlem. Nálezová zpráva operativní průzkumové dokumentace, Praha 2005. Uloženo: NPÚ ÚOP HMP.
- BLÁHA ET AL. 2005 — Jiří BLÁHA / Vít JESENSKÝ / Petr MACEK / Vladislav RAZÍM / Jan SOMMER / Jan VESELÝ: Přílohy Operativní průzkum a dokumentace historických staveb. (= Odborné a metodické publikace 31), Praha 2005, 84–85, 93.
- HAVLÍKOVÁ/BARTOŠOVÁ/CHALOUPKA 2012 — Dorota HAVLÍKOVÁ / Veronika BARTOŠOVÁ / Jakub CHALOUPKA: Příklad dokumentace barokní okenní výplně Velkopřevorského paláce čp. 485 na Malé Straně v Praze. Staletá Praha 28, 2012/1, 135–141.
- KYNCL 2011 — Tomáš KYNCL: Velkopřevorský palác (čp. 485/III) v Praze na Malé Straně. Výzkumná zpráva č. 021–11, strojopis, Brno 2011. Uloženo: u autora.
- KYNCL 2013 — Tomáš KYNCL: Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků vikýřů Velkopřevorského paláce (čp. 485/III) v Praze na Malé Straně, Výzkumná zpráva č. 037–13, strojopis, Brno 2013. Uloženo: u autora.
- MUK 1964 — Jan MUK: Čp. 485/III, Praha-Malá Strana. Stavebně historický průzkum, pasportizace SÚRP MO, strojopis, Praha 1964.
- SCHUBERT 2004 — Alfréd SCHUBERT: Péče o výplně historických okenních a dveřních otvorů. (= Odborné a metodické publikace 29), Praha 2004, 17–31.
- ŠKABRADA 2003 — Jiří ŠKABRADA: Okna. In: Jiří Škabrada, Konstrukce historických staveb. Praha 2003, 335–355.
- VLČEK 1999 — Pavel VLČEK ET AL.: Umělecké památky Prahy. Malá Strana. Praha 1999.

Obr. 14. Praha 1-Malá Strana, čp. 485, Velkopřevorský palác. Detail vikýřové výplně č. 1 – křížení oblounových profilů, pohled z exteriéru (foto D. Havlíková, 2013).

ZUSAMMENFASSUNG

HISTORISCHE FENSTER AUSFÜLLUNGEN DER BAROCK-DACHGAUPEN VOM PALAST DES GROSSPRIORS NR. KONSKR. 485 IN DER KLEINSEITE IN PRAG

Das Material entstand im Rahmen der Vollziehung der Forschungsaufgabe des Nationalen Denkmalinstituts anlässlich der Bedrohung der Teile von Kunstgewerbe-Gliedern und Erforschung des baulichen Fonds an den historischen Gebäuden. Die Intention der Autorinnen ist die Erforschung der barockzeitigen Fensterausfüllungen der ursprünglichen Dachgaupen aus dem 18. Jahrhundert und ihre gründliche Dokumentierung. Es handelt sich um ein vereinzelt Beispiel der Barockglieder dieser Art in Prag. Der Forschungsgegenstand waren sechs Ausfüllungen mit Resten der barockzeitigen Fensterkonstruktionen, mit verschiedenem Ausmaß der neuzeitigen Umgestaltungen. In der kompletten Barockgestalt erhielt sich nur die Ausfüllung aus der südlichen, in den Garten orientierten Ostflügelgaupe (in den Plänen mit Nr. 3 bezeichnet). Höchstwahrscheinlich handelt es sich um ein Fenster aus der Palastrekonstruktion unter Leitung von Bartolomeo Scotti in den Jahren nach 1725 (dendrochronologisch datiert wurden die Tragbalken der Wände von einer Sattelgaube – kurz nach 1725). Im Prager Denkmalschutzgebiet dokumentierte man bislang kein Fenster dieser Art und anhand der bearbeiteten Dokumentation wird man sowohl die übrigen Gaupenfenster des Großprior-Palastes als auch die ähnlich gelösten Gaupen anderer Barockgebäude rehabilitieren können.

Abb. 1. Prag 1-Kleinseite, Nr. Konstr. 485/III, Palast des Johanniter-Großpriors. Gartenfassade mit den ursprünglichen dokumentierten Barockgaupen.

Abb. 2. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Dachraumgrundriss.

Abb. 3. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Rahmen der barocken Gaupenfensterausfüllung Nr. 2, Ansicht aus der Innenseite mit Vertikalschnitt.

Abb. 4. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Barockes Gaupenfenster Nr. 2, Ansicht aus der Innenseite.

Abb. 5. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Charakteristische Fensterdetails, horizontaler Schnitt durch Rahmen, Flügel und Pfosten, ursprünglich im Maßstab 1 : 1.

Abb. 6. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Rahmen der barocken Gaupenfensterausfüllung Nr. 3, Ansicht aus der Innenseite.

Abb. 7. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Barockes Gaupenfenster Nr. 3, Ansicht aus dem Innenraum.

Abb. 8. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Barockes Gaupenfenster Nr. 3, Außenseite.

Abb. 9. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Evidenzkarte der vereinfachten Dokumentierung der historischen Gaupenausfüllung der Fensteröffnung Nr. 3.

Abb. 10. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Gaupenausfüllung Nr. 3, Detail vom unterem Rahmen mit Flügeln, Ansicht aus dem Innenraum.

Abb. 11. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Gaupenausfüllung Nr. 3, Detail der gezierten Eckbänder von allen Flügeln, Ansicht aus dem Innenraum.

Abb. 12. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Gaupenausfüllung Nr. 3, Detail vom Rahmen mit dem Vorreiber, Ansicht aus dem Innenraum.

Abb. 13. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Gaupenausfüllung Nr. 3, Detail des zierlichen Eckbandabschlusses.

Abb. 14. Prag 1-Kleinseite, Palast des Großpriors. Gaupenausfüllung Nr. 1, Detail der Kreuzung der Rundstäbe, Außenseite.

Übersetzung Jindřich Noll

Autorky děkují Suverénnímu vojenskému hospitálnímu řádu sv. Jana v Jeruzalémě, na Rhodu a na Maltě – Českému velkopřevorství za umožnění dokumentace prvků.

Práce je zpracována v rámci plnění výzkumného cíle Národního památkového ústavu Výzkum nemovitých památek v ČR: Aktuální metodické otázky průzkumu a dokumentace, ohrožené druhy památek a jejich vybrané exempláře, financovaného z institucionální podpory Ministerstva kultury na dlouhodobý koncepční rozvoj odborné organizace.

Ing. arch. Dorota HAVLÍKOVÁ
Mgr. Veronika BARTOŠOVÁ
NPÚ ÚOP v hl. m. Praze
havlikova@npu.praha.cz
bartosova@npu.praha.cz